

Sygn. akt XVII AmC 1465/10

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 lipca 2011r.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

w składzie:

Przewodniczący: SSO Maria Witkowska

Protokolant: asystent sędziego Joanna Pączkowska

po rozpoznaniu w dniu 28 lipca 2011r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) z siedzibą w P.

przeciwko (...) z siedzibą w K.

o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

I. Uznaje za niedozwolone i zakazuje stosowania przez (...) z siedzibą w K. w obrocie z konsumentami postanowień wzorca umowy o następującej treści:

„Zmiany wprowadzone aktami prawnymi wyższego rzędu nie wymagają wypowiedzania warunków niniejszego Regulaminu i zawartych umów, a informacje o zmianach zamieszczane są w komunikatach wywieszanych w placówkach Banku”.

II. Zasądza od (...) z siedzibą w K. na rzecz (...) z siedzibą w P. kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

III. Poleca pobranie Kasie Sądu Okręgowego w Warszawie od (...) z siedzibą w K. kwotę 600 zł (sześćset złotych) tytułem opłaty stałej od pozwu, od której uiszczenia powód był zwolniony z mocy prawa.

IV. Zarządza publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt (...) z siedzibą w K..

SSO Maria Witkowska

Sygn. akt XVII AmC 1465/10

UZASADNIENIE

W dniu 14 maja 2010 roku powód - (...) z siedzibą w P. wniósł pozew przeciwko pozwanemu - (...) z siedzibą w K., w którym domagał się uznania za niedozwolone postanowienia zawartego w stosowanym przez niego wzorcu umownym o nazwie „Regulamin świadczenia usługi bankowości internetowej (...) 24 dla posiadaczy rachunków bankowych w (...)” o treści:

„Zmiany wprowadzone aktami prawnymi wyższego rzędu nie wymagają wypowiedzania warunków niniejszego Regulaminu i zawartych umów, a informacje o zmianach zamieszczane są w komunikatach wywieszanych w placówkach Banku”.

Powód wniósł ponadto o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania według norm przepisanych.

Swoje roszczenie powód oparł na fakcie, że pozwany jako spółdzielnia prowadzi działalność bankową, w ramach której posługuje się przygotowanym przez siebie regulaminem. Jako dowód powód załączył do pozwu przedmiotowy „Regulamin świadczenia usługi bankowości internetowej (...) dla posiadaczy rachunków bankowych w (...)”.

W ocenie powoda wskazane postanowienie stanowi niedozwoloną klauzulę abuzywną, natomiast wzorzec umowy stosowany przez pozwanego jest rażąco sprzeczny z dobrymi obyczajami i narusza uzasadnione interesy konsumentów.

Powód wywiódł, że zakwestionowana klauzula powinna zostać uznana za niedozwoloną, gdyż w sposób sprzeczny z prawem cywilnym oraz prawem bankowym przewiduje, że bank będzie uprawniony do jednostronnego wprowadzenia zmian do regulaminu wiążącego konsumentów, bez ich należytego powiadomienia i bez wprowadzenia okresu uprzedzenia czy wypowiedzenia, podczas gdy klienci niezadowoleni ze zmian mogliby zrezygnować z usług banku na zmienionych zasadach.

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa w całości, zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwany podniósł, że tylko wtedy można stwierdzić, że dana klauzula jest abuzywna, gdy narusza jednocześnie obydwie przesłanki z art. 385¹ kc w postaci sprzeczności z dobrymi obyczajami oraz rażącego naruszenia interesów konsumenta. Jednocześnie wskazał, że nie można stwierdzić in abstracto, czy dana klauzula umowna jest abuzywna, czy też nie, albowiem trzeba ją oceniać na podstawie konkretnych okoliczności danego wypadku.

Pozwany podkreślił, że w orzecznictwie za rażące naruszenie interesów konsumentów przyjmuje się sytuację, w której w rażący sposób została naruszona równowaga interesów stron poprzez wykorzystanie przez jedną ze stron swojej przewagi przy układaniu wzorca umowy, przy czym „rażące” oznacza znaczne odchylenie przyjętego uregulowania od zasady uczciwego wyważenia praw i obowiązków. Sprzeczność z dobrymi obyczajami oznacza zaś wykroczenie przeciw uznanym w społeczeństwie zasadom moralnym lub przyjętej w obrocie uczciwości. W związku z tym, zdaniem pozwanego powód zarzucając pozwanemu naruszenie dobrych obyczajów oraz ich rażące naruszenie powinien wykazać, że (...) faktycznie dopuszcza się takich praktyk.

Odnosząc się do zarzutów stawianych przez powoda co do zakwestionowanej klauzuli pozwany podkreślił, iż Regulamin, w którym została ona zamieszczona dotyczy świadczenia usług bankowych w zakresie elektronicznego instrumentu płatniczego - internetowej obsługi rachunków dla klientów (...). Jak podał pozwany, na warunkach określonych niniejszym Regulaminem klient banku otrzymuje dostęp do rachunku bankowego za pośrednictwem internetu.

Pozwany wskazał, że zakwestionowane postanowienie stanowi jedynie przypomnienie i zwrócenie uwagi na okoliczność, że zmiany wprowadzane aktami prawnymi wyższego rzędu są to okoliczności niezależne od banku. Natomiast zmiana aktu wyższego rzędu powoduje z mocy prawa zmianę danego stosunku i nie powoduje jednocześnie konieczności wypowiedzenia umowy. Zdaniem pozwanego przyjęcie odmiennego wniosku prowadziłoby do sytuacji, w której w razie zaistnienia takiej zmiany konieczne byłoby wypowiedzenie warunków umów danego rodzaju wszystkim klientom banku.

Pozwany podkreślił ponadto, że klient korzystający z usługi bankowości elektronicznej posiada zazwyczaj większą świadomość prawną niż przeciętny konsument.

Powołując się na § 31 ust. 1 Regulaminu wywiódł też, iż klient może rozwiązać łączącą go z bankiem umowę niezwłocznie i bez żadnych ograniczeń w sytuacji gdy nie akceptuje wprowadzonych zmian wynikających ze zmiany aktu prawnego wyższego rzędu.

W ocenie pozwanego brak jest zatem podstaw przyjęcia, iż w związku z zastosowaniem kwestionowanej klauzuli zachodzi naruszenie dobrych obyczajów przez pozwanego, w szczególności polegające na naruszeniu w sposób rażący interesów konsumentów.

Pozwany wskazał ponadto, iż Stowarzyszenie w żaden sposób nie wykazało, iż w przypadku niniejszej klauzuli spełnione są przesłanki sprzeczności z dobrymi obyczajami oraz rażącego naruszenia interesów konsumentów, do czego jest zobowiązane na podstawie art. 6 k.c.

Rozpoznając sprawę Sad Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwany – (...) z siedzibą w K. prowadzi działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu usług bankowych.

Pozwany posługiwał się w obrocie z konsumentami wzorcem umownym o nazwie „Regulamin świadczenia usługi bankowości internetowej (...) dla posiadaczy rachunków bankowych w (...)”, który zawierał zakwestionowane przez powoda postanowienie o następującej treści:

„Zmiany wprowadzone aktami prawnymi wyższego rzędu nie wymagają wypowiedzania warunków niniejszego Regulaminu i zawartych umów, a informacje o zmianach zamieszczane są w komunikatach wywieszanych w placówkach Banku”.

W odpowiedzi na pozew pozwany nie zakwestionował, iż w stosowanym przez niego wzorcu zawarte jest powołane w pozwie postanowienie. Nie zaprzeczył także, aby stosował wskazane postanowienie, w związku z czym okoliczność tą należało uznać za przyznaną w oparciu o przepis art. 230 k.p.c.

Wobec nie zakwestionowania wiarygodności wzorca umownego, ani niezgodności kwestionowanego postanowienia z treścią postanowienia zawartego w Regulaminie należało uznać za udowodnione, iż jest ono stosowane przez pozwanego.

W tym stanie faktycznym Sad Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

Sąd poddał treść przedmiotowego postanowienia wzorca umownego ocenie prawnej w kontekście czy ma ono charakter niedozwolonego postanowienia umownego w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. , w wyniku czego uznał, iż powództwo jest uzasadnione.

Należy podkreślić, że w postępowaniu o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone Sąd dokonuje abstrakcyjnej oceny wzorca celem ustalenia, czy zawarte w nim klauzule mają charakter niedozwolonych postanowień umownych w rozumieniu art. 385¹ k.c. Niedozwolone postanowienia umowne określają przepisy art. 385¹ – 385³ k.c., mające na celu ochronę konsumenta przed niekorzystnymi postanowieniami umowy łączącej go z profesjonalistą.

W myśl art. 385¹ § 1 k.c., za niedozwolone postanowienia umowne uznaje się postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Z przytoczonego sformułowania wynika zatem, że możliwość uznania danego postanowienia umownego za niedozwolone i wyeliminowanie go z praktyki stosowania zależna jest od spełnienia następujących przesłanek:

- 1) postanowienie nie zostało uzgodnione indywidualnie, a więc nie podlegało negocjacji;
- 2) ukształtowane w ten sposób prawa i obowiązki konsumenta pozostają w sprzeczności z dobrymi obyczajami;

3) ukształtowane we wskazany sposób prawa i obowiązki rażąco naruszają interesy konsumenta;

4) postanowienie umowy nie dotyczy sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron, w tym ceny lub wynagrodzenia.

Powyższe przesłanki muszą zostać spełnione łącznie, natomiast brak jednej z nich skutkuje tym, iż Sąd nie dokonuje oceny danego postanowienia pod kątem abuzywności.

Analizując zakwestionowane przez powoda postanowienie w oparciu o w/w kryteria, nie budzi wątpliwości Sądu, że konsumenci nie mają wpływu na jego treść, a zatem należało uznać, że postanowienie nie jest z nimi uzgadniane indywidualnie.

Przedmiotowe postanowienie nie dotyczy także świadczenia głównego wynikającego z umowy, a kwestii wprowadzania zmian do Regulaminu.

Do rozstrzygnięcia pozostała zatem jedynie kwestia, czy zakwestionowane przez powoda postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

Należy wskazać, że „dobre obyczaje” to reguły postępowania niesprzeczne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie obyczajami. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można uznać także działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności, a więc o działanie potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające od przyjętych standardów postępowania. Pojęcie „interesów konsumenta” należy rozumieć szeroko, nie tylko jako interes ekonomiczny, mogą tu wejść w grę także inne aspekty: zdrowia konsumenta (i jego bliskich), jego czasu zbędnie traconego, dezorganizacji toku życia, przykrości, zawodu itp. Naruszenie interesów konsumenta wynikające z niedozwolonego postanowienia musi być rażące, a więc szczególnie doniosłe. Pojęcie „dobrych obyczajów” (w szczególności w stosunkach umownych między profesjonalistą a konsumentem) zdefiniowała judykatura - w orzeczeniu SN z 13 lipca 2005 r., I CK 832/04, IC Biul. SN 2006, nr 2, s. 86 wskazano, iż za „sprzeczne z dobrymi obyczajami” należy uznać wprowadzenie klauzul godzących w równowagę kontraktową, zaś „rażące naruszenie interesów konsumenta” polega na nieusprawiedliwionej dysproporcji praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta w określonym stosunku umownym.

W świetle powyższego Sąd uznał, że kwestionowana przez powoda klauzula o treści **„Zmiany wprowadzone aktami prawnymi wyższego rzędu nie wymagają wypowiedzania warunków niniejszego Regulaminu i zawartych umów, a informacje o zmianach zamieszczane są w komunikatach wywieszanych w placówkach Banku”**. stanowi niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.

Po pierwsze, w ocenie Sądu, zwrot „akty prawne wyższego rzędu” zawarty w klauzuli może budzić wątpliwości interpretacyjne konsumenta i stwarzać niejasność w wykładni Regulaminu. Przy czym rozumienie danego zwrotu jest niezwykle istotne ze względu na fakt, iż zmiany wprowadzone tymi aktami nie będą wymagały wypowiedzania warunków niniejszego Regulaminu.

Ponadto Sąd uznał, że niewystarczające jest poinformowanie o zmianach Regulaminu wprowadzonych „aktami wyższego rzędu” w komunikatach wywieszanych w placówkach banku. Zdaniem Sądu taki sposób powiadomienia nie spełni swojej funkcji.

Wobec tego, że zmiany Regulaminu mogą być dla posiadacza rachunku doniosłe konsument powinien być należycie o nich poinformowany, tak aby mógł podjąć w odpowiednim czasie decyzję co do wypowiedzenia umowy, ażeby konsekwencje wprowadzonych zmian nie odniosły wobec niego skutku. W ocenie Sądu konsument musi mieć bowiem prawo podjęcia decyzji, czy zgadza się na nowe warunki świadczenia usług przez bank, niezależnie od tego, czy wynikają one z uregulowań banku, czy też innych uregulowań, pochodzących np. od ustawodawcy.

Z powyższych względów należy uznać, że zakwestionowane postanowienie jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta, albowiem, wobec braku należytej informacji ze strony banku, ogranicza możliwości konsumenta szybkiego wypowiedzenia umowy w sytuacji wprowadzenia niekorzystnych dla niego rozwiązań.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał, że zakwestionowane postanowienie wzorca umownego stosowanego przez pozwanego w obrocie z konsumentami stanowi niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. i zakazał jego stosowania na podstawie art. 479⁴² k.p.c.

O wysokości wpisu od pozwu i obciążeniu nim pozwanego na rzecz Skarbu Państwa orzeczono na podstawie art. 26 ust. 1 pkt 6 w zw. z art. 113 ust. 1 oraz art. 96 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2010r. Nr 90, poz. 594 ze zm.). O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono stosownie do wyniku sporu na podstawie art. 98 i 99 k.p.c. Publikację prawomocnego wyroku na koszt pozwanego zarządzono na podstawie art. 479⁴⁴ k.p.c.

SSO Maria Witkowska